

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Демиденко Катерина Романівна

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

«Банківське кредитування як джерело забезпечення фінансових ресурсів
підприємства»

072 Фінанси, банківська справа та страхування
(Банківська справа)

Студентки 4-го курсу _____ К. Р. Демиденко
(підпис)

групи ФБСз-71с

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____

(підпис)

Керівник (професор, д. е.н.) _____ В. Г. Боронос
(підпис)

Суми – 2021 рік

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи бакалавра

на тему «БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА»

студента групи ФБСз-71с Демиденко Катерини Романівни

Актуальність кваліфікаційної роботи є в тому, що, для прибуткового ведення діяльності суб'єкту господарювання необхідно постійно вдосконалюватися і збільшувати власні масштаби, але як правило на це необхідно мати капітал. І досить часто власного капіталу є замало для існуючих потреб, тому вигідною альтернативою є залучення коштів з зовні, зокрема банківських кредитів.

Мета кваліфікаційної роботи: дослідження процесу банківського кредитування як основного джерела забезпечення фінансових ресурсів підприємства.

Об'єкт дослідження: процес визначення кредитної здатності суб'єкта підприємництва.

Предмет дослідження: взаємодія позичальника з банками у процесі залучення банківського кредиту за для поповнення фінансових ресурсів підприємства.

Основний результат роботи: При виконанні роботи нами було проведено аналіз сутності понять фінансових ресурсів, розглянуто їх класифікацію та оптимальний склад для підприємства, детально проаналізовано діяльність та ресурсний склад ПрАТ "Кременчуцька кондитерська фабрика", розраховано клас кредитної здатності.

Ключові слова: кредитна здатність, ФРП, банківський кредит, позика, залучений капітал, ресурсна база.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 49 сторінках, з них список використаної літератури із 50 найменувань.

Рік захисту роботи – 2021 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

д. е.н., професор

_____ Л.Л. Гриценко

«__» _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування
(Банківська справа)»

студентці 4-го курсу групи ФБСз-71с

Демиденко Катерині Романівні

1. Тема роботи: «Банківське кредитування як джерело забезпечення фінансових ресурсів підприємства»

затверджена наказом по СумДУ № ____ від «__» _____ 20__ року.

2. Термін подання студентом закінченої роботи «07» червня 2021 року.

3. Мета кваліфікаційної роботи: дослідження процесу банківського кредитування як основного джерела забезпечення фінансових ресурсів підприємства.

4. Об'єкт дослідження: процес визначення кредитної здатності суб'єкта підприємництва.

5. Предмет дослідження: взаємодія позичальника з банками у процесі залучення банківського кредиту за для поповнення фінансових ресурсів підприємства.

6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах ПрАТ "Кременчуцька кондитерська фабрика"

7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети.

№ пор.	Назва розділу	Термін подання
I	Теоретичні аспекти та сутність поняття банківського кредитування	28.05.21
II	Визначення кредитної здатності позичальника	01.06.21

Зміст завдань для виконання поставленої мети кваліфікаційної роботи бакалавра:

– зазначити ефективність використання банківських кредитів у процесі функціонування підприємства;

– провести аналіз діяльності ПрАТ "Кременчуцька кондитерська фабрика"

– розрахувати клас кредитоспроможності позичальника;

8. Консультації щодо виконання роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	професор, д.е.н. Боронос В. Г.	22.01.21	28.05.21
2	професор, д.е.н. Боронос В. Г.	22.01.21	01.06.21

9. Дата видачі завдання: «22» січня 2021 року

Керівник кваліфікаційної роботи _____

Завдання до виконання одержав _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ.....	8
1.1 Фінансові ресурси підприємства як база процесу кредитування	8
1.2 Раціональність використання банківських кредитів у структурі фінансових ресурсів підприємства.....	13
1.3 Основні стадії процесу кредитування.....	16
2 ВИЗНАЧЕННЯ КРЕДИТНОЇ ЗДАТНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКА	20
2.1 Загальний аналіз фінансової діяльності ПрАТ «Кременчуцька кондитерська фабрика».....	20
2.2 Практичний підхід до віднесення позичальника до певного класу кредитоспроможності	25
2.3 Ефективні методи підвищення рівня кредитної спроможності позичальника	30
ВИСНОВКИ.....	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	35
ДОДАТКИ.....	41

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку економіки, гостро стала поставати проблема підвищеного рівня кредитної конкуренції. Фактично можна стверджувати, що всі наявні кошти з різним походженням мають прямий вплив на його функціонування і як наслідок – на прибутки.

Не стабільні як соціальні так і політичні події в країні слугують постійним змінам у структурі фінансових ресурсів будь якого підприємства. Безліч підприємств потребує у залученні позикових коштів, через брак власних, або ж за для розширення діяльності. Тому, безперечно, можемо стверджувати, що одним із найважливіших пунктів фінансової діяльності для підприємств є введення позикових джерел за для утворення ефективної системи фінансових ресурсів.

Далеко не всі підприємства, в більшій мірі залежно до їх діяльності, не мають змоги залучати позикові кошти через цінні папери на фондовому ринку, такі як облігації чи акції. І в такому випадку завжди в пригоді може стати взяття кредитів у вітчизняних банках. Відверто можна сказати, що серед підприємств та домогосподарств найбільшим попитом серед фінансових послуг є саме банківські.

Насамперед, можна стверджувати, що основною проблемою у залученні кредитних коштів є те, що потенційні позичальники мають низьку кредитну здатність. Це пов'язано з низькою ліквідністю позичальників та їх низькими доходами. Саме через це вони мають досить мало шансів, щодо отримання вигідного кредиту на непоганих умовах.

Ці всі тези у свою чергу, обумовлюють актуальність даної теми. Якщо детальніше – то оцінку рівня кредитної спроможності позичальника, та переваги при залученні кредитних коштів в обіг підприємства.

Обрана тема неодноразово була центром дослідження як вітчизняних так і зарубіжних вчених.

Мета кваліфікаційної роботи: дослідження процесу банківського кредитування як основного джерела забезпечення фінансових ресурсів підприємства.

Виходячи з мети даної роботи, було сформовано наступні завдання:

- дослідження сутності, характерних ознак та класифікації ресурсів підприємства;
- зазначення ефективного використання банківських кредитів у процесі функціонування підприємства;
- розгляд кредитної спроможності позичальника;
- аналіз діяльності ПрАТ "Кременчуцька кондитерська фабрика"
- розрахунок класу кредитоспроможності позичальника;
- розробка практичних рекомендацій, щодо удосконалення кредитоспроможності для обраного підприємства.

Об'єкт дослідження: процес визначення кредитної здатності суб'єкта підприємництва.

Предмет дослідження: взаємодія позичальника з банками у процесі залучення банківського кредиту за для поповнення фінансових ресурсів підприємства.

Методи дослідження: метод систематизації при теоретичному дослідженні класів кредитоспроможності. Порівняння та узагальнення – при детальному розгляді фінансової діяльності та безпосередньо розгляді показників результативності обраного підприємства. Також було задіяно такі методи як: графічний, статистичний за для оформлення аналізованих показників у графіки та таблиці.

Для проведення дослідження ми спиралися на такі інформаційні джерела, як: статистичну інформацію з офіційних сайтів, як банків так і самого підприємства, навчальні посібники та підручники, фінансова звітність, інтернет джерела та діюче законодавство.

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

1.1 Фінансові ресурси підприємства як база процесу кредитування

На зараз за допомогою фінансових ресурсів (ФР) будь-якого підприємства можливо визначити на скільки раціонально воно провадить свою діяльність, бо ж саме за допомогою ФР забезпечується функціонування діяльності суб'єкта підприємництва, а саме фінансової, операційної та інвестиційної[7].

За для повноцінної і правильної організації свого виробничого процесу підприємство повинно підтримуватися раціонального відношення між частками власних і безпосередньо залучених ФР. За безперебійного і якісного управління ФР підприємство матиме змогу розширитися та як наслідок матиме значно вищі фінансові результати.

Науково-методичні підходи, щодо розгляду сутності основного поняття можна побачити в Додатку А.

Аналізуючи дані визначення з схематичної таблиці в Додатку А, можемо зазначити, що думки вчених дещо різняться. Зокрема більшість вважає, що фінансові ресурси підприємства (ФРП) це – грошові кошти на балансі підприємства. В той же час коли значна частина дослідників стверджує, що це високоліквідні активи. Деякі автори поєднують в одне визначення два наведених вище поняття.

Спираючись на чималу кількість опрацьованих джерел, на нашу думку одним з найраціональніших визначень є визначення Л. Єріса. Він вказує, що поняття ФРП є грошовими коштами, що включають в себе як власні так і позикові та використовуються за для:

- розширення діяльності підприємства;
- формування складу активу;
- забезпечення всіх зобов'язань.

Деталізовано базові характеристики ФРП на рис. 1.1

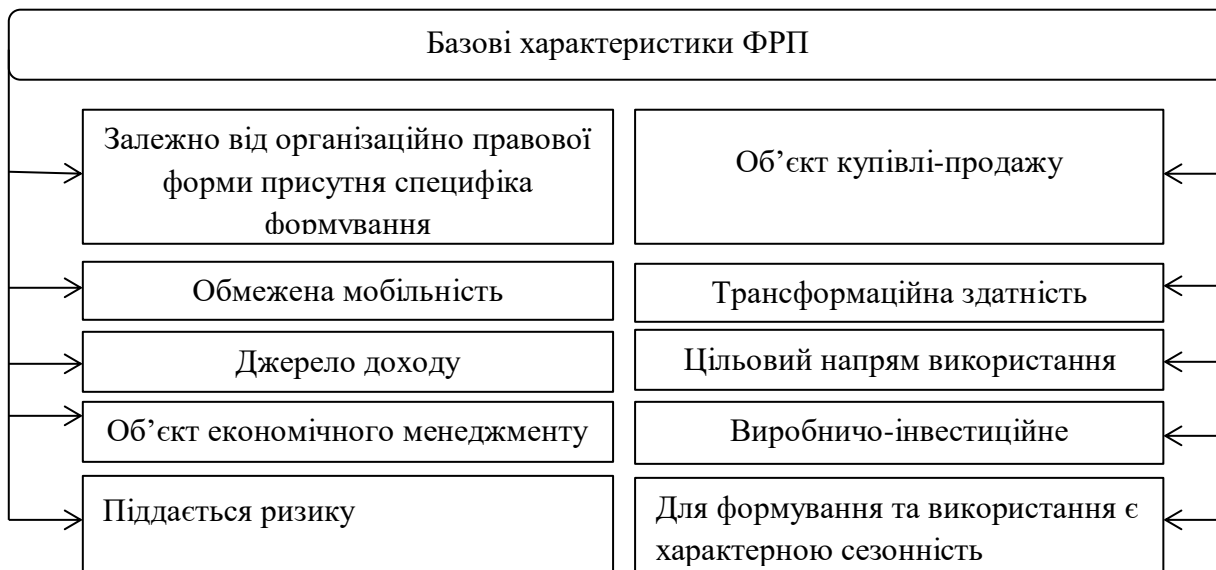

Рисунок 1.1 – Базові характерні ознаки для ФРП[12,18,45].

В загальному значенні раціональне формування ФРП слугує за для прямої взаємодії з зовнішнім середовищем. Через це існує розподіл чинників на внутрішні та зовнішні, що мають вплив на ФРП.

До внутрішніх факторів відносять:

- фінансовий менеджмент;
- стратегія розвитку;
- принципи організації діяльності;
- ефективність виробництва;

Зовнішні фактори включають:

- конкурентоспроможність;
- стан економіки;
- інфляційні процеси;
- політичні процеси.

Класифікація фінансових ресурсів має досить широкий спектр, зокрема вони поділяються за: призначенням, стадією утворення, характером, терміном, правом власності, розподілом.

В науковому контексті базовою класифікацією виступає класифікація за джерелом формування.(рис. 1.2)[38?39?46]

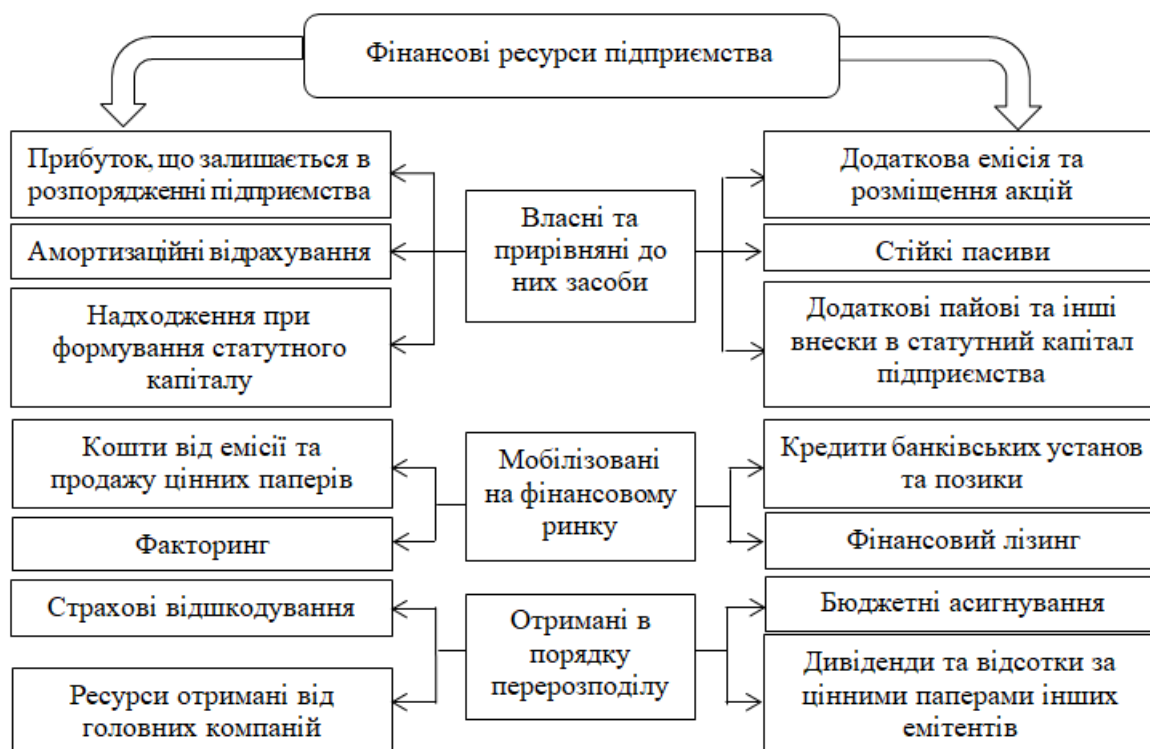

Рисунок 1.2 – Можливі витoki формування ФРП[25].

В більшості випадків основну частину фінансових ресурсів у підприємстві складають саме власні ресурси. Вони на відміну від залучених мають стійкий постійний характер. Висока частка власних ресурсів свідчить про ефективний механізм організації діяльності суб'єкта підприємництва.

Стійко сформовані фінансові ресурси слугують так званим фундаментом для постійного розвитку та прибуткової діяльності.

Як відомо, вагомий вплив на прибутки від діяльності мають такі фактори:

- вартість основних фондів;
- вартість нематеріальних активів;
- щорічний приріст доходів;
- амортизація;
- фінансова політика.

В будь-якого підприємства власний капітал охоплює такі складові як: власне статутний капітал (внесений при створенні підприємства), резервний фонд (створений за для постійних відрахувань на певні випадки), амортизація

(певний відсоток котів на амортизацію технічних засобів), нерозподілений прибуток (кошти, які залишилися після оплати всіх зобов'язань, та податків), додатковий капітал (всілякі грошові допомоги, благодійні внески тощо). Також підприємство в змозі ,скажімо так, створювати на базі власного капіталу, за рахунок залишків прибутку окремі спеціальні фонди з цільовим призначенням. [36].

З цього можемо зробити такий висновок, що основну частину власних ресурсів підприємства формують прибутки, тож однозначно за рахунок їх, власний капітал суб'єкта підприємництва має тенденцію до збільшення.

Також, як уже говорили у складі будь якого підприємства мають бути присутні кошти, що не є власними, тобто залучені з інших джерел. Такими джерелами можуть виступати : фондовий ринок, грошові позики або ж кредити. Залучені кошти у структурі ФРП здебільшого використовуються за для покращувати виробництво, розширитися і відповідно через це все підприємство нарощує свої прибутки та має значно ширшу та конкурентну виробничу діяльність. Кошти такого типу мають меншу вартість експлуатації в порівнянні з власними фінансовими ресурсами. Але як протиріч цього за такі ресурси необхідно платити і як правило відсотки за користування кредитними та позиковими коштами є досить високими і через те значна частина вільних прибутків витрачається саме на обслуговування раніше залучених коштів.

Значну частину на балансі підприємств становлять так звані ресурси, які можуть бути отримані за рахунок дивідентів, коштів від материнських компаній, страхові виплати тощо. Також сюди можна віднести бюджетні кошти надані підприємству.

Кошти такого типу також, стимулюють розвиток суб'єкта підприємництва, складають додаткові вільні кошти, які можливо використати у необхідних цілях для суб'єкта господарювання.

Але ж не дивлячись на все це, ми розуміємо, що пропорція між ресурсами з різних джерел має бути стабільною та конкретно визначеною. Це

має бути саме для того, щоб ресурси приносили тільки збільшення прибутків в підприємстві, а не навпаки шкодили діяльності та рентабельності.

Щоб більше детальніше розуміти склад власного капіталу, пропонуємо розглянути таблицю 1.2

Таблиця 1.2 – Структурний склад ФРП[33,48,6].

ФР	Опис
Статутний капітал	Є сформованою сумою грошей підприємства ще до його створення, здебільшого залежно від правової має визначену законодавчо суму
Додатковий капітал	Це кошти які, є так званою різницею між коштами, що є в тимчасовому користуванні та вкладені в різноманітні цінні папери що є в тимчасовому користуванні та вкладені в різноманітні цінні папери в порівнянні з зареєстрованим капіталом
Резервний капітал	Створюється за рахунок щомісячних відрахувань від чистого фінансового прибутку суб'єкта господарювання у розмірі встановленого відсотка за для певних форсмажорних ситуацій
Амортизація	На балансі будь-яке підприємство має безліч як основних так і технічних засобів, які потребують обслуговування, для цього створено такий фонд, щоб у разі необхідності на такі витрати кошти завжди були в наявності
Спец фонди	Фонди такого типу можуть бути організовані підприємством для певних передбачених цілей у майбутньому, серед таких цілей можна назвати: розширення дочірних підприємств, удосконалення технічного забезпечення тощо.
Нерозподілений прибуток	Кошти, що є залишком на балансі після оплати всіх необхідних платежів та зобов'язань. Їх напрямок використання визначається установою самостійно
Кредиторська заборгованість	Ресурси, які використовуються підприємством для проведення власної діяльності в результаті взяття необхідних для основної діяльності матеріалів чи обладнання з наступною оплатою за них після введення в експлуатацію
Кредити банків	Основний пункт балансу залучених коштів, які залучені з банківських установ
Фінансові позики	Це кошти які підприємство в змозі отримати від залучення особистих коштів у цінні папери чи інвестиційну діяльність

Залежно від періоду життя суб'єкта підприємництва, воно має вводити в діяльність різні суми та кошти з різних джерел.

1. Створення: для цього етапу характерне використання власних коштів і не значне залучення коштів зовні.
2. Розширення: цей етап характерний тим, що підприємство поступово підтягує кошти у вигляді позик та кредитів і в поєднанні з власними ресурсами має наміри до збільшення масштабу власної діяльності.

3. Спад: при настанні цього періоду життєдіяльності підприємства, як правило вже власні ресурси є максимально обмежені, а використання позикових супроводжується підвищеними ризиками і як найраціональніший вихід є залучення коштів на безоплатній основі у вигляді благодійних допомог або пошуку коштів з боку осіб які готові викупити частину або просто вкласти кошти за певний відсоток від прибутку. За таких умов стати в пригоді також може держава[27,13,15]..

1.2 Раціональність використання банківських кредитів у структурі фінансових ресурсів підприємства

Як ми всі розуміємо будь-яке виробництво чи проведення діяльності як фінансової так і з надання певних послуг з боку суб'єктів господарювання мають не тільки користуватися попитом, а й мати відповідний рейтинг конкурентоспроможності серед певної сфери ринку.

Наше суспільство та цивілізація постійно піддається змінам і внаслідок цих змін у життєдіяльності підприємства можуть з'являтися ризики, які ж необхідно перестраховувати чи перекривати за рахунок наявних ресурсів. Тож, скажімо так, що підтримка рівня конкурентоспроможності може відбуватися за рахунок залучених коштів, бо ж як правило власні кошти на кожен рік діяльності мають уже запланований характер їх направлення в той час коли залучені можуть бути використанні для більше ширшої діяльності на розсуд підприємства. І внаслідок цього установа має можливість на покращення власної продукції чи послуг, на удосконалення будь яких моментів, на розширення тощо.

Основним джерелом для отримання позикового капіталу є одержання їх від фінансових установ, зокрема банківських. На теренах нашої країни безумовно присутня велика кількість позичальників, які навіть не втратили

свої позиції за умов політичних та кризових ситуацій, що відбувалися в нашій країні. Що ж стосовно будь якого підприємства, то для них кредити з боку банків, серед них в основному комерційні кредити, мають дуже вагомe значення. Бо ж використання коштів такого типу є досить простим у залученні. І вітчизняні підприємства мають достатньо широкий вибір серед банків-кредиторів у яких вони можуть позичати кошти[5].

Спираючись на закон «Про банки і банківську діяльність», банківський кредит(далі БК) є зобов'язанням з боку банку забезпечити певній установі необхідну суму грошей за певного гарантування з боку неї виплати відсотків і повернення взятої суми у певний зазначений строк.

Для глибшого розуміння розглянемо порівняльну характеристику використання залучених коштів від банку та власних коштів підприємства.(табл. 1.3)

Таблиця 1.3 – Порівняльна характеристика ФРП, зокрема банківських кредитів серед залучених[48]

Індикатор	БК	ВК
Строк використання	Визначається за кредитним договором	Не є обмеженим
Відповідальність	Немає	Вся відповідальність на засновниках
Податкове навантаження	Обслуговування кредитів відносять до загальних витрат, за рахунок цього податки, що сплачуються є меншими	Щодо власних коштів то тут пряма закономірність, яка характерна пропорційним ростом податків залежно до росту доходів і ВК
Розрахунок	Позичальник прораховує свій майбутній дохід від надання коштів	Підприємство для себе розраховує, яку кількість доходу за рахунок залучених коштів необхідно буде віддати за користування ними
Управління	-	Проводиться виключно самим підприємством
Забезпечення	За для залучення коштів такого типу підприємство має чимось забезпечувати їх	-
Розподіл прибутку	-	За володіння часткою власних ресурсів їх держатель має право на пропорційну частину прибутку

Аналізуючи теоретичні відомості з таблиці 1.3 можна конкретно сказати, те що ресурси аналізованих типів мають як свої плюси так і мінуси. Відповідно ж до цього піддаються ризикам як ті так і інші. Основними проблемами з використання ресурсів власних є: високий рівень відповідальності та вищі податки. Серед переваг же можна назвати такі як: повна можливість, щодо управління, право на частину прибутків, строк користування є необмеженим, забезпечення є непотрібним.

Щодо БК то серед недоліків найактуальнішими є те що, досить часто за користування коштами такого типу повинна проводитися велика плата у вигляді проценту, строк же використання є обмеженим, також мають бути обов'язково забезпеченими, також досить суттєвим є фактор ризику збанкрутіння обраного банку. Значною перевагою залучених коштів є те що вони значно дешевші за ВК.

Більшість вітчизняних підприємств використовують багато кредитних банківських послуг. Їх залучення стимулює стабільну основну діяльність підприємства.

Якщо ж у загальному значенні охарактеризувати значущість БК для суб'єктів господарювання то за їх сприяння:

- підприємство має змогу впроваджувати інновації у свою діяльність;
- залучені кошти стають в нагоді за для постійного стабільного обороту коштів та і в загальному значенні їх наявності;
- підприємство за використання БК в більшій мірі раціональніше розміщає кошти;
- нарощуються прибутки суб'єкта підприємництва.

Детально описано алгоритм планування кредитних потреб на їх використання за оборотними коштами розписано в таблиці 1.4

Таблиця 1.4 – Етапи планування кредитних потреб

Етап	Характеристика
I	Аналізується діяльність підприємства, в процесі цього аналізу управління має виокремити статті балансу, які потребують додаткових залучень;
II	Цей етап включає безпосередньо розрахунки потреби коштів, які необхідно залучити. Також розраховують термін на якій це необхідно, звісно ж з врахуванням витрат на обслуговування;
III	Детальна оцінка терміну залучення, розрахунок доцільності залучення та можливі додаткові прибутки

Досить часто майже всі підприємства використовують кредити з довгостроковим терміном експлуатації. Такі залучення на нашу думку є значно ефективнішими, бо ж мають скажімо так інвестиційний характер. Але отримання таких коштів має свою специфіку.

Як висновок, бачимо що у своїй діяльності підприємства використовують кредити різного характеру та з різним строком користування. Але якщо спиратися на динаміку обсягів кредитування в нашій країні то значно помітно, що перевага за короткостроковим[17,2,4].

1.3 Основні стадії процесу кредитування

Залучені кошти, в обліку БК своєю сутністю сприяють значному розширенню діяльності в більшій мірі за рахунок нововведень, удосконалення реклами, оновлення організації і тим самим все це тягне за собою нарощення клієнтури, ріст конкурентоспроможності, та збільшення фінансових результатів. Дуже вагомим причиною стає те що позикові кошти вписуються в зобов'язаннях і при сплаті податків не враховуються, що в свою чергу в більшій мірі заощаджує власні кошти. Тож, однозначно

використання БК є дійсно вигідним варіантом за умови вміння правильно їх використовувати.

Якщо розглядати процес кредитування з боку банку, то фінансова установа має також розраховувати можливості того кому віддає в користування власні кошти. Під час оформлення договору кредиту чітко встановлюється строк надання коштів, і перед тим всім банк має оцінити фінансову діяльність підприємство яке надіслало запит на залучення коштів. Банк розглядає всі можливі ризики, в тому числі і можливість не змоги повернення отриманих коштів з боку підприємства[9].

Сьогодні науково-методичні підходи включають не один варіант оцінки кредитної спроможності підприємств-позичальників(ПП). Кожна гарна фінансова установа (банк) на власний розсуд розробляє підходи щодо оцінки потенційних майбутніх клієнтів, спираючись на особливості діяльності самого банку.

Основні існуючі алгоритми щодо оцінювання стану кредитної спроможності: 6С, PARSER, 4FC, CAMPARI тощо.

Безперечно усі наведені підходи мають недоліки серед них можна виділити:

- не врахування конкретної специфіки, окремих фінансових установ;
- не включення кількісних чинників;
- повільний тем оновлення даних в базах як фінансових установ так і підприємств;
- при виборі позичальника здебільшого йде використання не детальної інформації, а тільки основної.

До того ж всього описані методики в більшій мірі мають приналежність у використанні країнами, які мають більше стабільнішу облікову, податкову політику, для країн рівень інфляції в яких є мінімальним, а загальне функціонування ринку є переважно стабільним. Наша країна поки

що ще є дуже вразливою до всіх факторів і не можливо повноцінно оцінити необхідні фактори за допомогою сталих методик.

Для України більш характерним є оцінювання кредитної здатності з допомогою методик:

- Національного банку;(1)
- З допомогою фінансових коефіцієнтів;(2)
- методики Бівера;(3)
- оцінка за фінансовими результатами.(4)

1. Дана методика базується на розрахунку єдиного показника, до якого включають розмір суб'єкта підприємництва та його видом діяльності при цьому відносячи, його за розрахунком до певного класу.

2. Наступна методика має наступний алгоритм застосування: розрахунок потрібних коефіцієнтів, за ними проставляються бали відповідно до яких потім також визначають клас для позичальника.

3. Цей теоретичний підхід є дещо схожим на попередній, розбіжність спостерігається тільки у назвах класів розподілу.

4. Підхід який охоплює повноцінний, поглиблений аналіз діяльності за конкретно окреслений період часу функціонування підприємства.

Підсумовуючи, бачимо, що існує велика кількість підходів щодо оцінки позичальника, які включають всі можливі фактори впливу на кредитну здатність[29].

Як правило, українські установи банківського сектору використовують методику від НБУ, за для повного розуміння чи слід надавати БК тому чи іншому позичальнику[24].

Детальніше методику описано в Додатку В.

Тож, можемо сказати, що основні документи, які використовуються за для оцінки рівня кредитної здатності це звіт про фінансові результати та безпосередньо баланс установи, яка має намір до залучення кредиту.

За цими звітами можливо визначити всі необхідні показники за для створення уявної картини діяльності позичальника.

Проаналізувавши теоретичні джерела залучення позикових коштів та оцінки кредитної здатності, бачимо що для України присутня певна специфіка. Але попри те все у суб'єктів підприємництва є всі, так би мовити, передумови для залучення таких коштів, бо ж як нами було визначено це тягне за собою велику кількість позитивних моментів для підприємства, хоча б в тому що фінансові результати значно зростають.

2 ВИЗНАЧЕННЯ КРЕДИТНОЇ ЗДАТНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКА

2.1 Загальний аналіз фінансової діяльності ПрАТ «Кременчуцька кондитерська фабрика»

Приватне акціонерне товариство «Кременчуцька кондитерська фабрика «Рошен», що має коротку назву: ПрАТ «КрКФ «Рошен».

Ця фабрика була заснована ще в 1898 році, обсяг виробництва її продукції складав близько 140 тон солодоців на рік. З 2000 року це підприємство ввійшло до складу «Рошен» і саме тут було впроваджено нову карамельну лінію запозичену в Німеччині [32].

Обране нами підприємство провадить прибуткову господарську діяльність. Його діяльність заключається в вироблені різноманітних кондитерських виробів, тобто товарів активного народного споживання.

ПрАТ «КрКФ» має статус юридичної особи, відповідно має печатку, окремий власний баланс, власні товарні знаки для товару. Це товариство в змозі самостійно, тобто в обличчі керівництва планувати власну діяльність та виготовлення конкретного асортименту продукції. Також самостійно визначає штатний розпис та встановлює фонд оплати праці. Всю необхідну інформацію про товариство та його безпосередню діяльність можливо знайти в публічному доступі на офіційному сайті, залежно існуючих вимог законодавчої бази України[32].

Майно товариства складають: грошові кошти, що знаходяться в обігу, дохід від проведеної діяльності, ЦП. Статутний капітал даного товариства цілком сформований за рахунок грошових коштів викуплених акцій, також він може бути збільшений, як це стандартно для підприємств з допомогою додаткових емісій[32].

Щодо управління організацією, то вищим органом управління є Загальні збори акціонерів. Несе відповідальність за захист прав держателів

акції наглядова рада підприємства. Основним виконавчим органом є правління, а саме контролем діяльності в тому числі і фінансовою займається ревізійна комісія. Заробітна плата для працівників становить не менше діючої мінімальної заробітної плати [32].

До конкурентів цього підприємства можна віднести інші провідні Українські кондитерські фабрики серед них: «АВК», «LUCAS», «Kontik» тощо.

У 2020 році провідну позицію серед українських постачальників кондитерської продукції займає саме корпорація «ROSHEN», до структури якої відноситься і обране нами товариство. Від загальної експортованої продукції експорт саме з боку обраної корпорації становить – 34,4% .

Для детального розуміння, як функціонує підприємство розглянемо його фінансові показники(табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Аналіз показників діяльності ПрАТ «КрКФ» за 2018-2020 роки, тис. грн

Показник	Рік			Темп приросту			
				2020/2019		2020/2018	
	2018	2019	2020	тис. грн.	%	тис. грн.	%
ЧД від реалізації	8112359,5	7960512	8052104	91591,5	1,2	-60256	-0,6
Сб продукції	6569643,5	6794508	7346479	551971	8,1	776836	11,8
ВП	1542716	1166004	705625	-460380	-39,5	-837092	-54,5
ЧП/ЧЗ	949924,5	821096,5	381787	-439310	-53,4	-568138	-59,7
Середньорічна вартість ОЗ	867926,5	991277	1185286	194009	19,6	317359	36,6
Статутний капітал	308388,5	308388,5	308389	0	0	0	0

З даних таблиці 2.1 бачимо що за аналізований період статутний капітал був не змінний в сумі 308388,5 тис. грн. Прослідковуємо не значні зміни в сумі ЧД за весь період в 0.6%, проте з 2019 по 2020 рік було збільшення близько 1,2%. Щодо собівартості продукції то з кожним роком

вона збільшувалася, це в принципі характерно для будь-якого підприємства з впливом зовнішніх факторів інфляції тощо.

Зменшення помітне у валовому прибутку та чистому прибутку за період на 54,5% та 59,7%, що свідчить про падіння дохідності. Вартість основних засобів (ОЗ) постійно переоцінювалася та має тенденцію до збільшення суми вартості. у 2020 році вартість становить 1185286 тис. грн, що на 19,6% більше ніж у 2019 році.

Розглянемо більше поглиблено склад активів фабрики. (рис. 2.1)

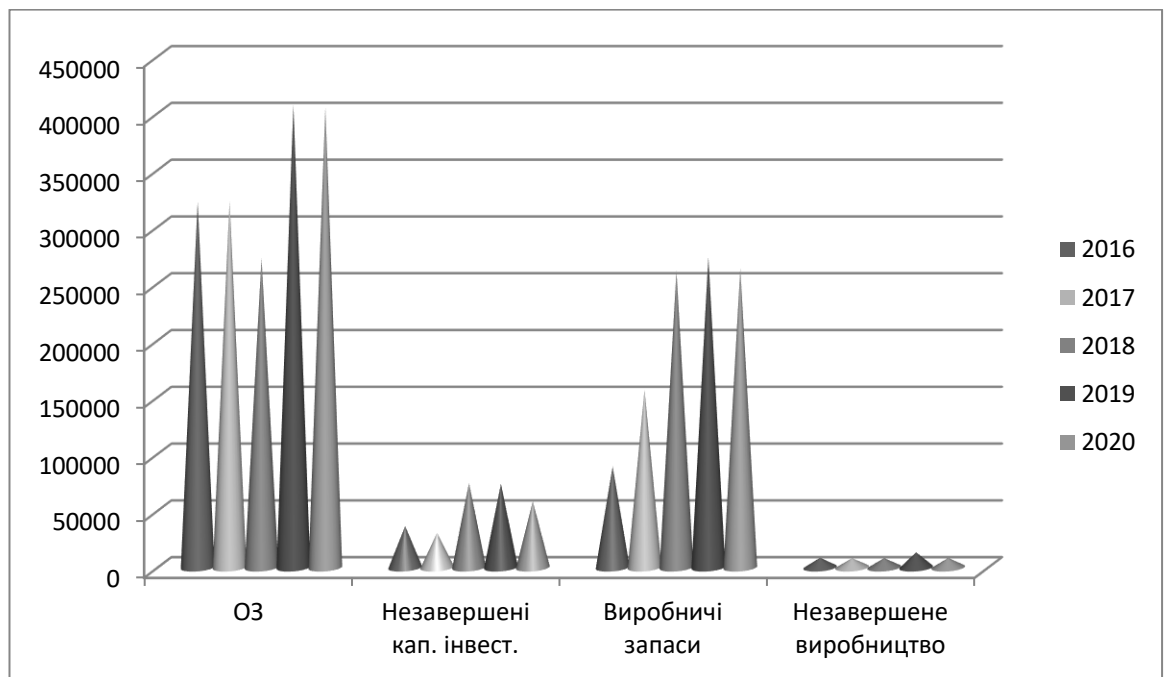

Рисунок 2.1 – Склад активів «Кременчуцької кондитерської фабрики»

Бачимо, що основну частину складають основні засоби, найбільше значення у 2019 – 407504,4 тис. грн. З 2018 року прослідковується нарощення оборотних активів і вже до кінця 2020 року ми бачимо що питома вага оборотних активів в загальній кількості становить близько 70%, відповідно необоротні – 30%.

Трохи менше значення мають виробничі запаси, за вказаний період прослідковується постійна тенденція до росту, бо ж у 2016 році їх сума була 89080,8 тис. грн., а у 2020 263515 тис. грн.

За незавершеними капітальними інвестиціями бачимо структурне зменшення у 2017 та 2020 році, але це зменшення було на рівні 5%.

На балансі підприємства серед активів найменшу частку складає незавершене виробництво, значна зміна за цим рядком балансу була присутня з 2019 до 2020 року в бік зменшення 4957,2 тис. грн.

Якщо в загальному, то можна сказати, що всі строки балансу даного підприємства були відносно стабільні та знаходяться у достатньо таки гарному стані. Помітно що протягом діяльності підприємство слідкує за станом як основних так і технічних засобів і намагається постійно проводити модернізацію.

Далі, проведемо аналіз пасиву кондитерської фабрики. (рис.2.2)

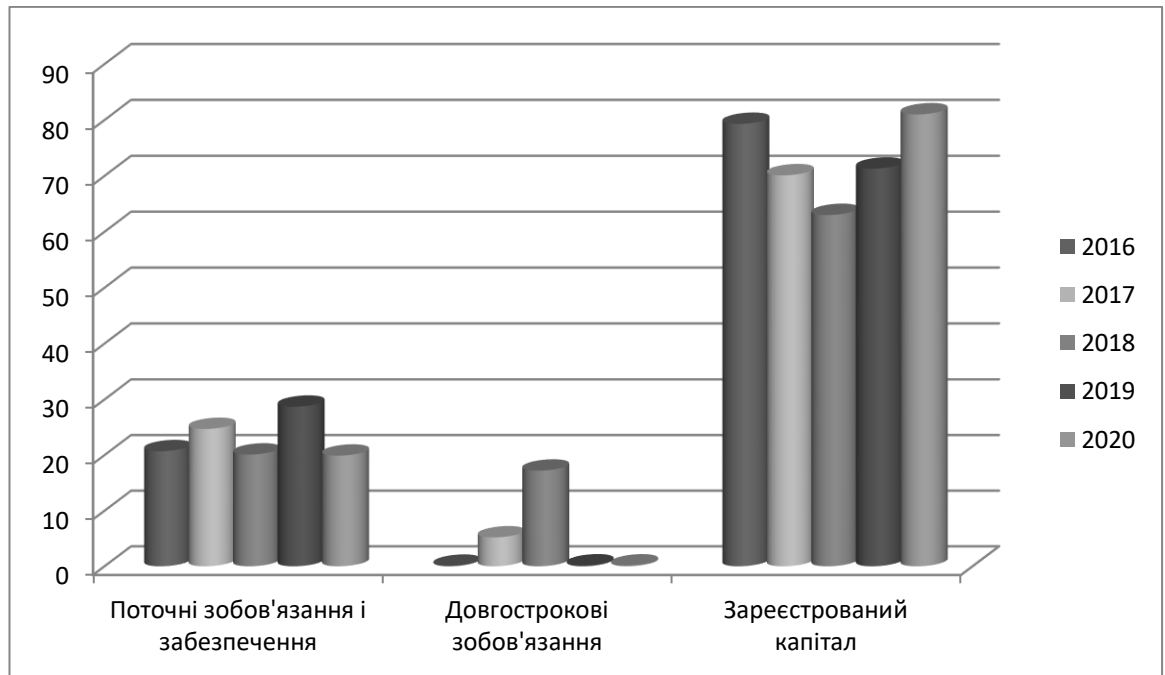

Рисунок 2.2 – Структурний склад пасивів балансу за 2016-2020 роки

Відмітимо, що підприємство має на балансі значну суму нерозподіленого прибутку, що становить 1081429,2 тис грн. на 2020 рік. Це свідчить про вагоме накопичення ресурсів на балансі та неодмінно про достатньо високий рівень фінансової стійкості. Проте установа не має резервного капіталу, але це не є грандіозною проблемою, оскільки як вже було зазначено присутня дуже вагома сума нерозподіленого прибутку.

З рисунку 2.2 бачимо, що питома вага поточних зобов'язань з 2016 по 2020 рік знаходиться приблизно на одному рівні від 20% до 30% у загальній структурі пасиву. Попри це все бачимо, що на відміну від позитивної тенденції за поточними зобов'язаннями, частка довгострокових значно впала з 2018 року зі значення 17,2% до значення менше 1%. З цього можемо зробити такий міні-висновок, адже теоретично ми розуміємо, що дуже ризиково для підприємства мати перевагу короткострокових джерел, це в подальшому значно може вплинути на процес діяльності.

Статутний капітал протягом 2016-2020 року не зазнавав змін, але в значенні поточної ваги бачимо структурні зміни, бо мали тенденцію до змін інші складові пасиву.

Бачимо, що у 2020 році власні кошти обраного нами підприємства складають майже 80% це все ж таки вказує на значну перевагу власних ресурсів, і має позитивні моменти щодо подальшого розвитку підприємства. Решту ж, а точніше 20% складають залучені кошти, які спрямовуються на удосконалення процесу діяльності. Розглянемо дані рисунку 2.3

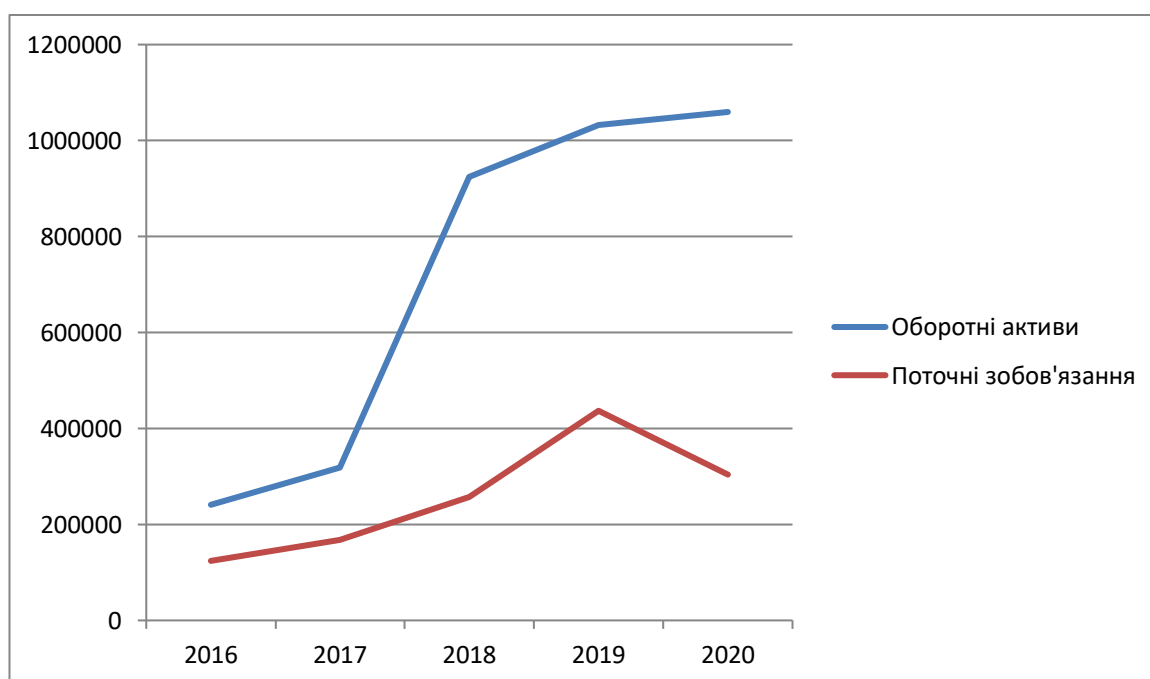

Рисунок 2.3 – Порівняння тенденцій розвитку оборотного капіталу та поточних зобов'язань

З даний рисунку 2.3 відмітимо що в структурі значно більшу частину займають оборотні кошти. Різкий підйом зафіксовано з 2017 по 2018 рік. При тому, що значення у 2017 році становило 319026 тис. грн, а вже в 2018 році 923875 тис. грн. Після різкого збільшення оборотних коштів прослідковуємо сталий розвиток.

ПЗ мають поступовий ріст. У 2019 році було максимальне значення, що становило 436904,4 тис грн, потім бачимо зниження.

Можемо охарактеризувати діяльність підприємства як досить стабільну з позитивними тенденціями, адже тільки з рисунку 2.3 бачимо, що кошти, які знаходяться в обороті значно перевищують зобов'язання. З теоретично та практичної точки зору такі обсяги коштів обігу є «зеленим світлом» для потенційних інвесторів та партнерів. Також це відіграє вагому роль для оцінки позичальниками цього підприємства.

2.2 Практичний підхід до віднесення позичальника до певного класу кредитоспроможності

Проведення вірного фінансового аналізу діяльності підприємства дійсно слугує передбаченням ризиків і за рахунок цього будуть всі передумови до успішного подальшого ведення діяльності[14,8].

Для того щоб визначити кредитну здатність обраного нами підприємства, прорахуємо окремо здатність за згрупованими статтями балансу. Також можемо стверджувати, що саме за рахунок проведення якісного аналізу можна спрогнозувати як підприємством про можливість перспектив при залученні коштів, точно так і установою позичальником про те чи зможе потенційний клієнт повернути кошти за умовами договору.

Тож, для розуміння рівня кредитної здатності ПрАТ «КрКФ» проаналізуємо його фінансові показники.

Як ми вже зазначали, основна частина залучених коштів короткострокового характеру покривається за рахунок коштів, що знаходяться в обороті підприємства. І як правило, ці кошти є високого рівня ліквідності.

Тому проведемо аналіз активів за групами ліквідності за період з 2018 по 2020 рік. (табл. 2.2)

Таблиця 2.2 – Показники ліквідних активів підприємства за рівнями ліквідності, тис грн

Показники	Рік			Зміна	
	2018	2019	2020		
				2020/2019	2020/2018
Активи :					
A1	616473,6	13640,4	45792	32151,6	-570681,6
A2	575548,8	675844	728671,2	52827,6	153122,4
A3	286680	342866	285103,2	-57763,2	-1576,8
A4	352280,4	488245	470312,4	-17932,8	118032
Зобов'язання :					
П1	79611,6	3932,4	20373,6	16441,2	-59238
П2	177241,2	432972	282866,4	-150105,6	105625,2
П3	218409,6	2226	2108,4	-117,6	-216301,2
П4	800893,2	1081465	1224530,4	143065,2	423637,2
Баланс	1276155,6	1520596	1529878,8	9283,2	253723,2

*A1 – високоліквідні; A2 – швидколіквідні; A3 – повільноліквідні; A4 – важколіквідні.

П1 – найтерміновіші, П2 – короткострокові; П3 – довгострокові; П4 – постійні.

З даних в таблиці 2.2, слідкуємо, що за аналізований період збільшувалася сума як активів так і пасивів. Бачимо, що найбільшу частку серед ліквідних активів займають A1, що є досить позитивним, адже в будь-який момент підприємство в змозі покрити зобов'язання.

Бачимо, що на 2020 рік A1 становлять 45792 тис. грн, але ця сума значно менша за суму у 2018 році. Така зміна відбулася за рахунок того, що у структурі активів підприємство збільшило частку A2 та A4. Можна сказати, що за 2016-2020 рік П1 може бути повністю компенсоване за рахунок A1.

А3 також за період зазнали змін в бік зменшення. В цілому за період зменшення становить – 1576,8 тис грн. В той час коли А2 та А4 мали зміни в сумі: 153122,4 тис грн та 118032 тис грн відповідно.

Щодо зобов'язань прослідковуємо, що за період мали тенденцію до зменшення П1 та П3. Скорочення найбільш термінових відбулося в сумі на 59238 тис грн. Але бачимо неабияку стабільність та навіть ріст з боку постійних зобов'язань та короткострокових в загальній сумі на : 423637,2 тис грн та 105625,2 тис грн. Хоча зафіксовано, що короткострокові джерела фінансування з 2019 року до 2020 року все ж мали не значний спад, як для цього підприємства, спад на – 150 тис грн.

Якщо ж розглянути склад активу то баланс буде абсолютно ліквідним коли активи та пасиви будуть мати певне співвідношення, а саме: А1 – А3 будуть мати більше значення, ніж П1-П3, а П4 буде більше за А4.

Тож, за 2020 роком, баланс обраної кондитерської фабрики можна вважати абсолютно ліквідним.

Підкреслимо, що для кращої діяльності підприємства більш прийнятним є використання в більшій мірі залучених коштів довгострокового характеру.

Далі, звернемо увагу на показники дохідності ПрАТ «КрКФ»(табл. 2.3)

Таблиця 2.3 – Фактичні показники дохідності в ПрАТ «КрКФ» за 2018-2020 рр

Показники	Рік					Відхилення	
	2016	2017	2018	2019	2020	2020 /2019	2020 /2016
Прибутковість активів	7,25	0	31,14	22,60	10,44	-12,16	3,19
Прибутковість ВК	7,17	0,02	40,70	26,02	10,70	-15,32	3,53
Валова прибутковість з продажів	6,82	7,39	19,04	14,59	8,82	-5,77	2
Чиста прибутковість з продажів	2,91	0	11,69	10,30	4,71	-5,59	1,8
Прибутковість виробленої продукції	6,27	2,53	19,66	16,81	8,92	-7,89	2,65

Відмітимо, що наведені показники в таблиці 2.3 мають загальну тенденцію до зниження. Бачимо, що прибутковість у 2016 році була значно вищою, ніж на сьогоднішній день.

У 2020 році загальна прибутковість з активів становить – 10,44 і це значення більше, ніж на 50% менше, за значення минулого року, хоча у порівнянні з 2016 роком має збільшення на 3,2%.

Прибутковість від ВК стрімко зростала з 2016 року по 2018 рік, але потім також зазнала суттєвого зменшення. У 2019 році це значення було більше за 2020 рік на 15,3%.

Аналогічну ж динаміку змін наступні пункти з таблиці 2.3. Найбільш вагомі зміни помітні в прибутковості від виробленої продукції за аналізований період значення впало на 2,6 відсоткових пунктів, а за поточний рік на майже 8 %.

Як висновок, зауважимо, що фінансові показники за обраний період зазнають негативних змін, які можуть відобразитися на кредитній здатності.

За для конкретного визначення класу кредитної здатності цього підприємства у роботі було обрано методику від Національного банку України.

Таблиця 2.4 – Коефіцієнти фінансової стабільності ПрАТ «КрКФ», %

Показник	Рік				
	2016	2017	2018	2019	2020
K ₂	194,31	191,02	359,70	236,30	349,44
K ₁₁	-0,48	-1,37	5,58	-0,47	-1,68
K ₁₃	0,79	1,00	0,57	0,74	1,12
K ₁₄	7490,49	7174,54	12123,89	13806,11	14008,67
K ₁₅	267741,07	5672,59	33433,87	-	10425,28
K ₁₆	5,20	1,06	15,24	13,40	6,72

Для цього нами було розраховано показники, які конкретно відображають рівень діяльності нашого підприємства. (Додаток В)

Використовуючи дані з таблиці 2.4 ми розраховали значення основного показника за методикою НБУ(Z) за період було обрано 2016-2020рр.

Таблиця 2.5 – Результати розрахунку основного інтегрального показника за методикою та визначення класу кредитної здатності з розрахунку

Показник	Рік				
	2016	2017	2018	2019	2020
X ₂	0,856	0,856	0,856	0,856	0,856
X ₁₁	1,550	1,550	1,349	1,550	1,550
X ₁₃	0,670	0,340	0,631	0,631	0,340
X ₁₄	0,830	0,830	0,830	0,830	0,830
X ₁₅	1,559	1,559	1,559	-	1,559
X ₁₆	1,087	0,739	1,087	1,087	1,087
Z	3,89	3,70	3,84	3,41	3,80
Клас	1	1	1	1	1

Відповідно до проведених розрахунків бачимо, що попри всі зміни в як господарській так і фінансовій діяльності та відповідно до цього і прибутках все ж таки «Кременчуцька кондитерська фабрика» відноситься до найпершого ряду потенційних позичальників за кредитною здатністю спираючись на методику НБУ.

Відповідно можемо зазначити, що за фінансовими показниками цього підприємства, воно має високий клас за своєю кредитною здатністю, але ми розуміємо, що клас матиме тенденцію до пониження при конкретному виборі умов договору при отриманні кредиту, адже сума може бути різною, як і умови щодо її отримання. Тому банк позичальник має прораховувати, всі можливі моменти надання коштів і вже потім приймати рішення щодо їх надання.

2.3 Ефективні методи підвищення рівня кредитної спроможності позичальника

На сучасному етапі розвитку як науки так і ринку фінансових послуг, зокрема кредитного сектору налічується уже достатньо велика кількість методичних підходів за для визначення класу кредитної здатності потенційних клієнтів на отримання кредиту, але всі методи мають як свої переваги, так відповідно і недоліки[12,5].

Тому, однозначно необхідним подальше глибше визначення цієї теми та за рахунок цього покращення вже існуючих підходів.

Можемо відмітити, що на існуючі підходи має вагомий вплив розвиток нашої країни.

Тож, методики мають включати такі чинники:

- Фінансовий ринок: в нашій країні він має низький темп до розвитку, відповідно ціни на акції не стали та мінімальні;
- Грошово-кредитна політика: мінливість облікових ставок, рівень податкового законодавства, обмеження, щодо проведення операцій з іноземними партнерами;
- Розвиток економіки: недосконалість нормативно-правової бази, тінізація економіки, соціальні та політичні обставини;
- Банківська сфера: нестабільність курсу національної валюти, темп інфляції, низький розвиток відповідно до розвинених країн.

За опрацьованим теоретичним матеріалом, що було наведено у першому розділі роботи можемо виділити такі принципи для оцінки кредитної здатності вітчизняних підприємств. (табл. 2.6)

Таблиця 2.6 – Науково-методичні принципи до проведення визначення кредитоспроможності вітчизняних підприємств[2,7,19].

Принцип	Характеристика
Об'єктивності	Оцінка за реальною необхідністю грошових коштів;
Реальності	Оцінка має бути проведена за фактичними показниками діяльності;
Всебічності	Оцінка має включати всі максимальну кількість необхідних даних;
Прогресивності	Включення іноземної практики до розрахунку;
Достовірності	Оцінка має бути правильно розрахована та відповідати фактичним показникам господарської діяльності;
Кваліфікації	Проводити фінансовий аналіз та визначати рівень кредитоспроможності мають відповідно освічені кадри працівників.

Крім цих принципів, що наведені в таблиці 2.6 суб'єкт господарювання у своїх підходах має враховувати прогноз подальшої кредитної здатності , постійно проводити контроль за нею.

Фінансова ж установа має в першу чергу враховувати специфіку організаційно-правової форми, галузі в якій провадиться діяльність та загальний існуючий склад ресурсів[48].

В будь-якому разі підприємство зацікавлене в постійній підтримці та контролю показників, які відповідають за кредитоспроможність, а позичальник протягом своєї фінансової діяльності удосконалює методикі, що оцінки фактичного рівня кредитної здатності.

До основних факторів, які враховує банк при розгляді запиту на отримання кредиту можна віднести:

- Імідж підприємства;
- Фінансові показники;
- Здатність до повернення коштів з урахуванням відсотків
- Ринкові зміни

Загалом оцінку клієнта на кредит з боку банку проводять в 3 етапи:

1. Розрахунок коефіцієнтів кредитоспроможності ;
2. Аналізування отримання показників;
3. Розгляд не фінансових чинників, що мають прямий вплив на кредитоспроможність.

В підсумку зазначимо, що для підтримки необхідного рівня кредитної здатності суб'єкт підприємництва має: постійно нарощувати власні доходи, або хоча б тримати їх на відповідному рівні. Не менше важливим є раціональний склад ресурсів, та стан власного капіталу . Необхідним є систематичний контроль витрат на діяльність та обслуговування кредитів[16].

Але ми ж розуміємо, що в значній мірі на фактичних показниках відображається і стан розвитку економіки нашої країни, зокрема і інвестиційний клімат , і законодавча база.

ВИСНОВКИ

Для повноцінного ведення своєї діяльності суб'єкти підприємництва мають забезпечувати для себе раціональний склад власних ресурсів, зокрема фінансових. Якісний склад фінансових ресурсів є запорукою прибуткової діяльності, а у відповідності до цього і обумовлює максимальний рівень кредитоспроможності.

З теоретичної частини роботи, можемо стверджувати, що ФРП – грошові кошти на балансі підприємства які за своїм походженням класифікуються на власні та позикові і використовуються за для забезпечення витрат на основну діяльність та її удосконалення.

Для підприємства надзвичайно важливо вводити у свій оборот та використання кошти з зовнішніх джерел. В такому разі більшість суб'єктів господарювання використовують у своїй діяльності кредитні кошти, надані вітчизняними банками країни. Але при цьому слід враховувати, що співвідношення коштів з різних джерел має бути раціональним.

В загальному значенні основним джерелом, як уже було зазначено, є банківський кредит. Якій може використовувати підприємство, але за певних умов. Як плата за використання кредитних коштів на обрану суму нараховують відповідні відсотки, які слід повернути в зазначений термін.

Найчастіше залучаються до складу ресурсів короткострокові кредити бо ж за їх рахунок дуже зручно та швидко покривати недостачі в оборотному капіталі будь-якого підприємства.

Загалом використання кредитів серед підприємств різних галузей діяльності досить популярне на території України. На зараз можливий тільки вплив карантину та пандемії, адже присутній момент не стабільності у проведенні діяльностей певного виду.

В наукових розробках існує велика кількість методичних рекомендацій щодо алгоритму проведення оцінки кредитоспроможності. В роботі було використано методику НБУ.

Нами було визначено перелік чинників, які мають прямий вплив на зміну кредитної здатності, а саме це показники від проведення основної діяльності суб'єкта підприємництва, а також так звані не фінансові показники, які включають в себе якісні властивості в тому числі: репутацію, імідж, зміни ринку, облікових ставок, інфляцію, курсові зміни тощо.

ПрАТ «Кременчуцька кондитерська фабрика», що входить до корпорації «ROSHEN» і у 2020 році саме ця корпорація займає лідируюче місце, серед підприємств такого напрямку, що експортують товар та розповсюджують по території нашої країни.

Нами було детально розглянуто звітності цього підприємства, поглиблено розглянуто фінансові показники, та розроблено узагальнюючі таблиці з яких ми прослідковуємо, що за період з 2016 по 2020 рік доходи підприємства мали незначну тенденцію до зменшення. Але попри це структура капіталу цього підприємства є стійкою близько 80% складає власний капітал.

Також, ми ретельно проаналізували активи та пасиви цього підприємства, після чого нами було визначено, що баланс підприємства є абсолютно ліквідним, що є дуже позитивно, бо ж за рахунок своїх активів зокрема швидко ліквідних підприємство в змозі компенсувати термінові зобов'язання у структурі пасиву.

Наступним кроком було визначення кредитної спроможності даного підприємства. З використанням методики НБУ, нами було розраховано інтегральний показник і за його використанням ми визначили, що «Кременчуцька кондитерська фабрика» відноситься до першого класу позичальників і відповідно має високий рівень здатності до повернення кредитних коштів у зазначений строк.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрос С. В. Банківське кредитування інвестиційних проектів у реаліях фінансового ринку / С. В. Андрос // Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». – 2017. – № 14. – С. 386-392.
2. Банковские риски: учеб. пособ. / [кол. авторов]; под ред. д-ра экон. наук, проф. О. И. Лаврушина и д-ра экон. наук, проф. Н. И. Валенцевой. – М. : КНОРУС, 2015. – 232 с.
3. Бланк І. А. Управління грошовими потоками : навчальний посібник / І. А. Бланк. – 2-е видання. – К. : Ніка-Центр, 2014. – 752 с.
4. Ведернікова С. В. Удосконалення кредитних відносин між банками та підприємствами / С. В. Ведернікова // Економіка та держава. – 2015. – № 2. – С. 75-78.
5. Виговська Н. Г. Формування механізму оцінки кредитоспроможності позичальника в умовах економічної нестабільності / Н. Г. Виговська, В. Г. Виговський, Г. Сімеонова // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2016. – № 2. – С. 117-129.
6. Вознесенский Е. О. Методологические аспекты анализа сущности финансов / Е. О. Вознесенский. – М.: ИНФРА-М, 2015. – 325 с.
7. Герасимович А. М. Проблеми аналітичної оцінки банківських методик визначення кредитоспроможності позичальника-фізичної особи / А. М. Герасимович // Вісник Житомирського держ. технол. ун-ту. – 2016. – № 3 (61). – С. 313-315.
8. Гладких Д. Ризики і загрози банківській безпеці України за підсумками 2014 року / Д. Гладких // Вісник Нац. банку України. – 2015. – № 4. – С. 14-23. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnbu_2015_4_8

9. Гопкало В. О. Методичні засади та інструментарій діагностики юридичних осіб-позичальників банку / В. О. Гопкало // Молодий вчений. – 2018. – № 1 (53). – С. 869-873.
10. Гордієнко П. Л. Стратегічний аналіз : навчальний посібник / П. Л. Гордієнко, Л. Г. Дідковська, Н. В. Яшкіна. – 3-е вид., перероб. і доп. – К. : Алерта, 2016. – 520 с.
11. Гриньова В. М. Фінанси підприємств : навчальний посібник / В. М. Гриньова, В. О. Коюда. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання – Прес, 2014. – 424 с.
12. Дахно І. І. Зовнішньо-економічний менеджмент : навчальний посібник / І. І. Дахно, Г. В. Бабіч, В. М. Барановська. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 568 с.
13. Дехтяр Н. Особливості врахування додаткових (суб'єктивних) факторів при проведенні оцінки кредитоспроможності позичальника – юридичної особи / Н. Дехтяр, О. Дейнека, І. Боярко // Вісник Національного банку України. – 2015. – № 4. – С. 71-75.
14. Джеджула В. В. Сучасні методичні підходи до оцінювання кредитоспроможності підприємства / В. В. Джеджула, О. Г. Цвик // Економіка і суспільство. – 2016. – № 7. – С. 290-294.
15. Дорошенко А. П. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті діагностики загального фінансового стану підприємства / А. П. Дорошенко // Ефективна економіка. – 2016. – № 3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.economy.nauka.com.ua.
16. Ендовицкий Д. А. Анализ и оценка кредитоспособности заемщика: учебно практическое пособие / Д. А. Ендовицкий, И. В. Бочарова. – М.: КНОРУС, 2015. – 272 с.
17. Еремина О. И. Банковский кредит как источник финансирования реального сектора экономики / О. И. Еремина // Материалы научной исследовательской конференции «Российская экономика в условиях новых вызовов современной эпохи». – Саранск : А. В. С., 2017. – С. 244-247.

18. Іванілов О. С. Економіка підприємства : підручник / О. С. Іванілов. – К. : Центр учбової літератури, 2015. – 728 с.
19. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / Г. Г. Кірейцев. – 2-е вид., перероб. та доп. – К. : ЦУЛ, 2016. – 496 с.
20. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2016. – 483 с.
21. Ковальов В. В. Фінансовий аналіз : методи і процедури : навчальний посібник / В. В. Ковальов. – М. : Фінанси і статистика, 2015. – 560 с.
22. Корпанюк Т. М. Особливості ведення управлінського обліку в комерційних банках України / Т. М. Корпанюк // Економіка, фінанси, менеджмент. – 2017. – № 4. – С. 152-159.
23. Костирко Р.О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / Р. О. Костирко. – Х. : Фактор, 2017. – 784 с.
24. Кошкарбаев К.У. Финансовые ресурсы корпорации: теория, практика и менеджмент / К.У. Кошкарбаев. – Алматы : ТОО «Издательство LEM», 2016. – 182 с.
25. Литвин Б. М. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / Б. М. Литвин, М. В. Стельмах. – К. : «ХайТек Прес», 2016. – 336 с.
26. Маркович Т. Г. Наукові розвідки щодо сутності оцінки кредитоспроможності суб'єктів господарювання / Т. Г. Маркович // European Cooperation. – 2015. – Т. 5. – С. 163-175.
27. Мельник О. М. Економічний зміст фінансових ресурсів підприємства / О. М. Мельник // Вісник ЖДТУ. – 2017. – №2 (52). – С. 350-354.
28. Мельник О. Г. Проблеми діагностики кредитоспроможності підприємств / О. Г. Мельник // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.3. – С. 143-149 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnlntu_2012_22

29. Міщенко В. І. Банківські операції : підручник / Під ред. В. І. Міщенка, Н. Г. Слав'янської. – К. : Знання, 2016. – 727 с.
30. Мунтян Н. В. Банковские кредиты как источник финансирования инвестиционной деятельности предприятия / Н. В. Мунтян // Научный альманах. – 2015. – № 10-1 (12). – С. 283-286.
31. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств : підручник / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 504 с.
32. Офіційний сайт ПрАТ «Кремунчуцька кондитерська фабрика» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://krcf.roshen.com/>
33. Панченко О. М. Оцінка кредитоспроможності в системі внутрішнього контролю підприємства / О. М. Панченко, А. В. Пересипкіна // Ефективна економіка. – 2018. – № 11.
34. Подерьогін А. М. Фінанси підприємств : підручник / А. М. Подерьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк. – К. : КНЕУ, 2014. – 552 с.
35. Прикіна Л. В. Економічний аналіз підприємства / Л. В. Прикіна. – М. : Юніті-Дана, 2016. – 360 с.
36. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : Постанова Правління Національного банку України від 30.06.2016 р. № 351 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>.
37. Слободян Н. Г. Аналіз кредитоспроможності підприємства на прикладі ДП ПАТ «Оболонь» «Пивоварня Зіберта» / Н. Г. Слободян, А. В. Мануїлова // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – № 9 (2). – С. 197-200.
38. Стасюк Г. А. Фінанси підприємств: навчальний посібник / Г. А. Стасюк. – Херсон : «Олді-плюс», 2016. – 480 с.

39. Стыров М. М. Финансовые ресурсы промышленных предприятий: теория, анализ, управление : учебник / М. М. Стыров. – Сыктывкар, 2016. – 1654 с.
40. Суліма Н. М. Економіка і фінанси підприємства : підручник / Н. М Суліма, Л. М. Степасюк, О. В. Величко. – К. : ЦП «КОМПРИНТ», 2015. – 466 с.
41. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навчальний посібник / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2015. – 554 с.
42. Терещенко О.О. Оцінка кредитних ризиків : відповідність новацій НБУ міжнародній практиці / О. О. Терещенко // Вісник НБУ. – 2015. – № 9. – С. 4-8.
43. Томчук О. Ф. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті фінансового стану підприємства / О. Ф. Томчук, В. Ю. Фабіянська, Г. О. Довгополюк // Східна Європа : економіка, бізнес та управління. – 2016. – № 5. – С. 345-351.
44. Тютюнник Ю. М. Послідовність оцінки фінансового стану боржників-юридичних осіб / Ю. М Тютюнник, Л. О. Дорогань-Писаренко, С. В.Тютюнник // Економіка і суспільство. – 2017. – № 8. – С. 695-699.
45. Унінець О. М. Роль банківського кредитування підприємницької діяльності в процесі взаємодії фінансового та реального секторів економіки / О. М. Унінець // Збірник наук. праць національного університету державної податкової служби України. – 2013. – № 1. – С. 230-245.
46. Федоришина Л. І. Удосконалення методичних підходів до оцінки кредитоспроможності позичальника комерційного банку / Л. І. Федоришина, А. О. Цуркан // Агросвіт. – 2018. – №11. – С.39-42.
47. Федулова С. Ф. Финансы предприятия: учебник / С. Ф. Федулова. – Ижевск : Изд-во Институт экономики и управления, ФГБОУ ВО «УдГУ», 2017.– 382 с.

48. Цал-Цалко Ю. С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз : навчальний посібник / Ю. С. Цал-Цалко. – 2-е вид., перероб. і доп. – К. : ЦУЛ, 2015. – 360 с.

49. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент : підручник / В. М. Шелудько. – К. : Знання, 2015. – 439 с.

50. Школьник І. О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / І. О. Школьник, І. М. Боярко, О. В. Дейнека та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 368 с.